

Kako biti vođa vučjeg čopora

Autor: Jesper Juul

Izdavač: Ocean More. Zagreb (2018)

Filip POLEGUBIĆ

Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

UDK: 37.018.1Juul, J.(048)

DOI: 10.15291/ai.3213

PRIKAZ KNJIGE

Primljeno: 9. prosinca 2020.

Knjiga *Kako biti vođa vučjeg čopora* predstavlja posljednje djelo jednoga od najpoznatijih terapeuta i obiteljskih savjetnika posljednjih desetljeća, a riječ je o danskom autoru Jesperu Juulu (1948. – 2019.). Juul se bavi pitanjima odgoja, roditeljstva, odrastanja i obiteljske terapije, sagledavajući mogućnosti i problematiku djetinjstva, odrastanja i odgoja. Dugi je niz godina bio čelnik skandinavskoga Kempler instituta, ujedno je i osnivač savjetodavne organizacije Familylab Association i autor brojnih knjiga. Svojim je znanjem, stavovima i pristupom Jesper Juul postao jedan od najpoznatijih autora brojnih naslova koji su danas prevedeni na mnogo jezika.

Ovo djelo obrađuje problematiku odgoja u suvremenom globaliziranom svijetu koji traži proširenje razumijevanja, pritom tražeći nove horizonte, probleme, potencijale, jednostavno paradigme. Knjigu odlikuje stil pisanja koji polazi od kratkoga presjeka povijesnog pogleda određenoga tematskog poglavlja u svrhu komparacije i boljega razumijevanja roditeljskih stilova, pogleda na odgoj, poimanja autoriteta te uloge majke i oca. Kompletan sadržaj zaokružuje priča o vukovima koji u harmoniji zajednice, visokoj socijalnoj inteligenciji, vođenju čopora koje je usmjereno obitelji i odnosu povjerenja i povjerljivosti, simbolično ocrtava poželjni oblik roditeljskoga vodstva unutar obitelji današnjega doba. Knjiga je podijeljena na uvodno i trinaest tematskih poglavlja. Poglavlja su usustavljena manjim potpoglavljima, a ponekad autor donosi ru-

briku naslovljenu *Roditelji pitaju Jespera Juula*. Njome se zaključuju određena poglavlja, a pisana je u formi dijaloga. Uvodni dio knjige sažeto konkretizira smjer koji prezentira i osnovnu tematiku: „upoznati svoju djecu i njihove granice, poštovati te granice i odnositi se prema djeci što autentičnije“ (str. 9).

Prvo poglavlje „Djeca žele odrasle koji preuzimaju odgovornost“ donosi osnovnu tezu koja će pratiti čitavu knjigu postavši temelj razumijevanja autorova pogleda, a to je da su djeca rođena kao mudra, no bez iskustva. Autor iz te činjenice izvodi potrebu da djeca trebaju biti upućena na odrasle. Upravo roditeljevo vodstvo i način vođenja obitelji suštinska je tema ove knjige. Autor predlaže tzv. *osobni autoritet* kao najbolji model današnjice, temeljen na osjećaju vlastite vrijednosti, samospoznaji, samopoštovanju, samopouzdanju, sposobnosti shvaćanja osobnih vrijednosti i granica bez da sebi pridaje prevelika važnost. U drugom poglavlju „Svom djetetu možete vjerovati“ Juul djetetu daje ključno mjesto ne samo u obitelji, već i teorijskoj i praktičnoj podlozi pedagogije. Donosi postavke o djetetovu razvoju kontekstualizirajući djetetovu skrivenu potrebu za suradnjom i razumijevanjem. Treće poglavlje „Vođa vučjeg čopora i unutarnje dijete“ vraća se naslovu knjige nastojeći objasniti mehanizme preživljavanja. Svaki čovjek sa sobom nosi unutarnje dijete u životu. Ono je posljedica roditeljskih odnosa u njegovoj obitelji. Iduća tri poglavlja „Žensko i muško vodstvo“, „Kako biti žena i majka“ te „Gdje su muškarci i očevi?“ uspoređuju žensku i majčinsku te mušku i očinsku ulogu u povijesti i danas. Sve je sagledano prizmom vodstva, autoriteta i roditeljstva. Govoreći o ženama i majkama, autor prvotno vraća ženama njihovo dostojanstvo u vođenju obitelji koje su izgubile u povijesti, nastojeći probuditi pokretačku snagu vučice. Pritom se želi razbiti mehanizam samouništavajuće ljubavi svojstven ženama kao i mehanizam njihove vječne uslužnosti i žrtvovanja nauštrb sebe. Uz majke i žene stoje očevi i muževi kao ravnopravni vođe čopora koji su se povijesno uzdizali na tron na kojemu su počinili emocionalno samoubojstvo kako bi se zaštitili. Jedino što žene od muškaraca zapravo traže su emocije jer ostalo, prema autoru, mogu i same učiniti. „Želimo li doista snažnu i zdravu djecu?“ naslov je sedmoga poglavlja u kojem se apostrofira važnost odgoja kao odnosa, jer „sreća naše djece tiče se svih“ (str. 84). Uspostava odnosa, dijalog i suradnja jesu temeljna odgojna načela. Osmo poglavlje naslovljeno „Kakve veze moć ima s vodstvom?“ prikazuje vrste roditeljske moći i uspostave autoriteta na temelju vođenja dijaloga. Tim pristupom nastoji postaviti temelj nove roditeljske paradigme nad onom tradicionalističkom – „autentičnost i ranji-

vost jedini su pravi put prema odnosima koji se temelje na ljubavi“ (str. 94). Deveto poglavlje „Budućnost vašeg djeteta je sada“ usmjerava svu roditeljsku pozornost, snagu i vodstvo na sadašnjost, pritom otklanjajući fokus s pretjeranoga bavljenja prošlošću i življenja u budućnosti. Na kritičan se način Juul odnosi prema političkoj moći koja nije ni unutar sebe u dijalogu. Međutim, pozornost ipak ostaje na roditeljima osnažujući ih da više vremena provode sa svojom djecom, nastojeći u tom odnosu dopustiti da poput djece i oni sami budu ono što jesu. U desetom poglavlju „Vrijednosti koje stvaraju vodstvo“ ujedno je i prikaz Jullova modela četiriju vrijednosti obiteljskoga života: ravnopravno dostojanstvo, integritet, autentičnost i osobna odgovornost. Autor podsjeća da je važno osvijestiti vrijednosti, biti u njima ukorijenjen i dosljedan, ali da vrijednosti ne budu važnije od ljudi koje se voli da ne bi postale fundamentalističke i ideološke. Uvodi pojam tzv. *ravnopravnoga dostojanstva* koji podrazumijeva da drugog vidimo shvaćajući ga ozbiljno. Razvija svijet o stvaranju nove vrste odgoja koja prihvaća ljudske greške, poručujući: „želimo li stvoriti novu vrstu odgoja moramo i grijehiti“ (str. 116). Tako uvodi u iduće, jedanaesto poglavlje „Prilagođavanjem do uspjeha – naša kolektivna iluzija“ kojim Jull usmjerava odgojni proces na dijete uz preporuke čitatelju kako da ono postane snažno. Suvremeno društvo broji sve veći porast djece s različitim teškoćama, djece u različitim vrstama rizika i problema u mentalnom zdravlju. Stoga je neophodan kvalitetan dijalog između roditelja i djeteta, djeteta i okoline te djeteta sa samim sobom. Na tom odgojnom i razvojnom zajedničkom putu postoje zamke. Naslovom „Zamke za vođenje vučjeg čopora“ Jull je oblikovao dvanaesto poglavlje. Tu se detaljno opisuje pet zamki roditeljskoga stila vodstva: 1.) Novoromantični način – harmonija prije svega; 2.) *Curling* – roditeljstvo odgaja male prinčeve i princeze; 3.) Linija manjeg otpora; 4.) Posvemašnji nadzor i 5.) Moje dijete kao projekt. Posljednje, trinaesto poglavlje, nosi naslov „*Light* – vodstvo: tinejdžeri i dijete kao odrasla osoba“. Njime se sumira pogled na roditeljsko vodstvo u kojemu je danas vidljiva pozitivna promjena očitovana u većem ostvarenju zajednički ispunjenoga vremena u kojemu roditelji i djeca vode razumne i smislene razgovore. Autor nas podsjeća da je najvažnije u tom odnosu dati i imati povjerenje te biti *sparing partner* – pružiti maksimalan otpor uz nanošenje minimalnih šteta za dijete. To je pravo novo roditeljsko vodstvo!

U knjizi se prepoznaje bogato i veliko iskustvo Jespera Juula u radu s djecom i roditeljima te njegovom terapijskom radu s obiteljima. Autor navodi brojne

primjere iz praktičnoga rada implementirajući ih ne samo u teorijski okvir, već i u onaj povijesni. Poglavlja su neprestano prožeta komparacijom i razvojnim putem fenomena roditeljstva s ulogom žena i muškaraca u tom odnosu. Vidljivi su momenti "sudara" različitih paradigmi, osobito one tradicionalističke naspram nove paradigme roditeljstva koja se treba približiti simbolici vučjega čopora. Jull pridaje pozornost različitim novim konstruktima, pritom razvijajući posebne modele i terminologiju u knjizi čime doprinosi boljem stručnom razumijevanju roditeljskoga vodstva obitelji.

Međutim, unatoč ukorijenjenosti na bogatom iskustvu, znanosti, terapijskom radu i praksi knjiga ostaje na razini "lakog štiva". Mogla bi se svrstati u kategoriju popularnih naslova. To nužno ne treba i ne mora upućivati na njezinu manju vrijednost jer je tako dostupnija široj populaciji i gotovo svim roditeljima koji će je lakše čitati i njezine savjete moći primijeniti. Možda to i jest autorova intencija. Ono što nedostaje knjizi kao cjelini jest jasnija nit vodilja koja je bila najavljena u uvodu. S njom bi se usmjerila početna teza roditeljskoga vodstva i naslov vučjega čopora. Ta vrlo jaka sintagma i simbolika - gotovo alegorija - ostala je ipak nedovoljno objašnjena, pojačana, pomalo nedorečena. U rijetkim dijelovima knjige autor se vraća na svoj naslov. Ipak, ukupni komparativni prikaz i usporedbe s vukovima nedostaje. Granično je taksativno. Karakteristike vučjega čopora mogle su se uspješnije povezati s karakteristikama vođenja obitelji, što bi knjizi pridalo potpuniju sliku, ali i zanimljiviji i kreativniji sadržaj. Usustavljivanje poglavlja nizom potpoglavlja nije dosljedna u svojoj analizi na sadržajne tematske jedinice. Jednako je i s određenim manjim epilogima na kraju poglavlja u kojima Jull daje odgovore na roditeljska pitanja. To je mogla postati stalna rubrika na kraju svakoga poglavlja, ne samo ona rezervirana za manji broj istih. Na samom kraju, knjiga se mogla bolje metodički urediti tako da prati jedinstven stil, sadržaj, raspodjelu teksta i na koncu samu poruku. Iako je tematski ostala raspršena, ona predstavlja izuzetni doprinos u autorovoj bibliografiji, pružajući pomoć ne samo roditeljima, već i drugim odgojnim stručnjacima koji se uvijek iznova trebaju više posvećivati upravo što kvalitetnijoj i cjelovitijoj odgojnoj paradigmi, kao što je i ova.